

kuin *tutkimustuloksissa*. Filosofin tehtävä ei ole pitää huolta siitä, että tulosta tulee ja hommat hoituu. Filosofian ja filosofin tehtävä on huomattavasti laajempi ja heterogeenisempi ja sen luoteseen kuuluu omien toimirajojen ja toiminnan arviointikriteerien kysyminen ja kyseenalaistaminen. Tällöin kansainvälinen tiedeyhteisö ei ole *a priori* tutkimuksen mitta ja mahdollisuus, jossa erilaiset "mielenkiintoiset probleemat" lentelevät. Kilpeä lainaten voisi sanoa, että tällainen suinpäinen kansainvälisyys koskee filosofoja, jotka ovat "pakotetut tutkimalla kokoomaan lausuntoja siitä kysymyksestä, joka kulloinkin tilapäisesti sattuu heitä askarruttamaan, ja sitten vasta he voivat ikään kuin jonkun filosofikongressin enemmistö-päätöksen valtuuttamina lausua lopullisen mielipiteensä siitä."

"<M>issä on olemassa erityinen kansakunta ja erityinen kieli, siellä on myös olemassa siemen ihmiskunnan uuteen kehitykseen, inhimillisen sivistyksen uuteen vaiheeseen, ja että niin muodoin erityinen kielikään ei ole kansakunnan satunnainen perintöosa, vaan kuuluu välttämättömästi tähän uuden kulttuurin vesaan, jonka vaalijana kansakunta on, kuten sen tuleekin olla." Näin kirjoitti Snellman *Saimassa* vuonna 1845. Käsitys oli, että kansakunta voi omalla kielellään osallistua sivistykseen ja antaa koko ihmiskunnalle jotakin kansakuntana. Näin kansainvälisen olisikin oltava kansainvälistä heterogeenisessä mielessä. Suomalainen keskustelu voisi antaa mahdollisesti jotakin omaleimaista koko ihmiskunnalle, edellyttäen tietenkin, että keskustelua ylipäätään olisi ja että filosofia otettaisiin vakavasti myös silloin, kun se ei ole englanninkielistä.

Jos osa suomalaisesta filosofiasta keskittyy pelkästään kansainvälisille markkinoille, se on erinomaista, mutta filosofiaa ei olisi väkisin suunnattava sinne, varsinkaan jos kansainvälinen tiedeyhteisö nähdään ongelmattoman kokonaisuena tuomariketjuna. Tälle filosofialle voidaan esittää runoilijan kysymys:

"Menettää mitä voitkaan?"

Reijo Kupiainen
FM, suomentaja, Tampere

HERRA PÄÄTOIMITTAJA, ensinnäkin on syytä esittää ihastukset ja kiitokset niin & näin -lehden ilmestymisen johdosta. Lehti on kiinnostava ja tuore ja sille voi toivoa vain kaikkea hyvää jatkossa. Sitten yksi oikaisu ja sen jälkeinen mielipide.

Oikaisu: Tampereen yliopistossa ei ole Työelämän tutkimuslaitosta, vaikka **Heikki Mäki-Kulmalan** nimen perässä niin lukee (numerossa 2/94). Työelämän tutkimuskeskus kyllä on olemassa. Se on yksi Yhteiskuntatieteiden tutkimus-

laitoksen tutkimusohjelma, joka on vakiintunut ns. yksiköksi. Pidettäköön se julkisessa viestinnässä sellaisena, vaikka aika ajoin on ilmennyt painetta yksikön statuksen nostamiseksi.

Mielipide: Pääkirjoituksessa 2/94 **Mikko Lahtinen** puuttui filosofisten tekstien julkaisemisen kieleen. Asia on tärkeä ja kiinnostava, mutta päätoimitajan lopputulema on pulmallinen. Olen itse amatööri filosofiassa. Minulla ei ole aineessa loppututkintoa eikä arvosanoja. Oikeusfilosofiaa olen sen sijaan harrastanut vuodesta 1958, siis yli kolme vuosikymmentä. Suureksi ilokseni olen saanut tänä aikana todeta, että suomalainen oikeusfilosofia on saavuttanut kiistattoman kansainvälisen statuksen. Sekä eurooppalaisessa että laajemmassakin mitassa. Joltakin osalta minulla on ollut etuoikeus olla mukana ponnistele-massa sanotun aseman luomiseksi, joten arvelen minulla olevan siltä pohjalta valtakirja osallistua filosofian julkaisukieltä koskevaan keskusteluun.

Käsitykseni mukaan filosofian on ja sen tulee olla luonteeltaan kansainvälistä. Ajattelu ei tunne kielirajoja. Sen tähden filosofian ensisijainen tiedeyhteisö on aina kansainvälinen. Uskallan väittää näin eritoten siksi, että olen koulutukseltani juristi, voittopuolisesti kansallisen tutkimusalan edustaja. Ero filosofian ja oikeustieteen kansainvälisyydessä on radikaali. Jälkimmäisellä alalla vain oikeusfilosofia yleisen filosofian yhtenä haarakkeena ylittää aitoon kansainvälisyyteen.

Kansainvälisyys näkyy myös niin & näin -lehdessä. Olen ollut havaitseviani, että alkuperältään erityisesti *suomalaisia* ajatuksia ei lehdessä esitetä. Analyysit ja tulkinnat perustuvat kansainväliseen filosofiaan, ottavat osaa kansainväliseen keskusteluun, tekevät sitä tunnetuksi. Pohjimmiltaan myös tämä suomenkielillä julkaistava lehti siis on hyvin kansainvälinen. Ja nyt tulemme asian ytimeen.

Koska filosofian tiedeyhteisö on primaaristi kansainvälinen, siihen on myös osallistuttava kielellä, joka mahdollistaa *symmetrisen* keskustelun. Suomen kaunis kieli ei hyvistä puolistaan siihen riitä. Ranskalainen tai saksalainen filosofi ei voi tietää hölkkäsen pöläystä siitä, mitä hänestä mahdollisesti suomeksi sanotaan julkaisussa, jota ei ole Suomen ulkopuolella edes saatavilla. Se ei ole *keskustelua* asianomaisen edustamasta filosofiasta. Se on suomalaisten sisäistä viestintää, suomalaisten tapa tulkita sitä ja taatusti niin, ettei tulkitaan pääse ulkomainen kritiikki käsiksi. Sikaenergiaa voi syntyä, ei muuta.

Kestävät tulokset voidaan tuottaa vain laajan tiedeyhteisön puitteissa. Kotimainen keskustelu ei siihen riitä, koska se ei salli suomenkielillä tuotettuna muiden kuin suomalaisten osallistumista siihen. Osa kontrollista siis leikkautuu pois, ehkä toisinaan hyvinkin olennainen osa. **Jaakko Hintikka** sanoi kerran, että jokin tutkimustuotos on tieteellinen tulos vasta, kun se on läpäissyt tiedeyhteisössä käytävän keskustelun. Se on

sattuvasti sanottu ja sama koskee filosofista analyysia. Jos tasovaatimus asetetaan tarpeeksi korkealle, asetettu kielivaatimus sen mukaiseksi. Kieli ei voi olla suomalais-ugrilainen.

Kun aikanaan 1970-luvun alkaessa pyrittiin nostamaan suomalaisen oikeusfilosofian tasoa, oli rikottava kaksi rajaa. Ensimmäinen oli raja suomalaisen filosofian suuntaan. On näet helppoa esiintyä juristien puolella filosofina ja filosofien parissa juristina, aivan liian helppoa. Jos oikeusfilosofiasta (esimerkiksi deonttisesta logiikasta tai teon teorias-ta) puhuu, on puhuttava filosofien ehdoilla.

Mutta siinä ei riitä kotimainen yhteisö. Oikeusfilosofialla (esimerkiksi argumentaation teoriassa) on omat kansainväliset standardinsa, jotka ilmenevät vasta, kun rikkoo toisen rajan: kielimuurin. Vasta sitten ollaan tilanteessa, missä helpoilla keinoilla ei enää päästä "alan vaikuttajaksi".

Minun on vaikea ymmärtää, miksi tämä ei päde nykyiseen filosofiaan. Kuinka **G.H. von Wright**, Jaakko Hintikka taikka **Erik Stenius** olisivat voineet saada sen aseman filosofiassa, mikä heillä on, jos he olisivat panostaneet julkaisutoiminnassaan erityisesti suomenkieleen.

Tieteellinen taso täytyy voida mitata kaikkein vaativimmilla välineillä. Filosofian saattaminen laajojen *harrastajapiirien* tietoisuuteen, on muuta. Se on kansallinen tehtävä ja siihen sopii oma äidinkielemme. Mutta näitä kahta tehtävää, tason mittaamista ja kiinnostuksen elvyttämistä älköön sekoitettako toisiinsa. Ei ainakaan filosofian korkeimpien yliopistovirkkojen haussa, jottei sisäänlämpiävyys murena filosofiamme korkeaa arvostusta maailmalla. **Risto Hilpinen, Simo Knuutila, Ilkka Niiniluoto, Juhani Pietarinen, Matti Sintonen, Raimo Tuomela** ja monet muut ovat jatkaneet komealla tavalla edeltäjiensä työtä — paljolti englanniksi.

Juuri siksi **Erik Lagerspetz** on Jyväskylässä mies paikallaan. Erityisesti kansainvälisten ansioittensa vuoksi. Oikeusfilosofin sydäntä lämmittää sekin, että nyt oikeusfilosofialla on lisää ymmärtäjiä. Suomen oikeus- ja yhteiskuntafilosofisen yhdistyksen monivuotinen aktiivi ja hallituksen jäsen Erik Lagerspetz on hyvä lähettiläs silläkin alalla. Eritoten ulkomailla, jossa tärkein tämän hetken oikeusfilosofin keskustelu toki käydään.

Silti suomenkieliselle filosofialle jää riittävästi tilaa eikä sen tärkeyttä kukaan voi järjellisesti kiistää. Ajatellaanpa vain sitä kertakaikkisen hienoa työtä, jota **Juha Varto** tekee. Taikka niin & näin -lehti. Niin että se siitä.

Aulis Aarnio
Helsingin yliopisto, siviilioikeuden professori (virasta vapaa), OTT, Yhteiskuntatieteiden tutkimuslaitoksen johtaja